

Викладачі, що ведуть практичні заняття, повинні мати план їх проведення з поділом часу на візуальну перевірку виконання домашнього завдання, опитування студентів, проведення експрес-контролю чи модульного контролю знань.

Для підвищення ефективності проведення практичних занять з дисципліни «Державний фінансовий контроль» може бути запропоноване об'єднання студентів на час виконання завдань в умовні підгрупи в 3—4 особи. Кожній підгрупі викладачем визначаються конкретні завдання і виробничі ситуації для наступного аналізу і розв'язання. Після усвідомлення проблеми, яку треба розв'язати далі, кожна підгрупа студентів повинна уточнити мету, поставлену в завданні, і тільки після цього розпочати пошук передбаченого правильного напрямку контролю, який веде до розв'язання виробничої ситуації.

На основі аналізу умов завдання студенти кожної підгрупи висувають гіпотези щодо його можливого розв'язання, аналізують їх і залишають найбільш імовірну з них за суттю виявлених фінансових порушень. Ця гіпотеза й подається студентами підгрупи для обговорення в усій групі й у першу чергу рецензентам (з числа сильних студентів), які розглядають обґрунтованість обраних методів і способів вирішення завдання та правильність оформлення результатів щодо суті виявлених фінансових порушень.

Підсумовуючи роботу студентів, викладач указує на допущені помилки, а за виникнення труднощів у ході розв'язання завдань подає необхідні пояснення та уточнення щодо суті виробничої ситуації, окремих вихідних даних та ін. Наприкінці заняття викладач узагальнює результати виконання практичних завдань та оголошує оцінки, видає завдання до підготовки до наступного заняття. При цьому треба обов'язково звертати увагу студентів на повторення теоретичного матеріалу з відповідних тем дисципліни «Бухгалтерський фінансовий облік», вивчення основних положень нормативно-правових актів та ознайомлення зі змістом завдань наступного практичного заняття.

Уважаємо, що запропонована методика проведення практичних занять з дисципліни «Державний фінансовий контроль» базується на спільній діяльності викладача і студентів за керівної ролі першого та оптимальної самостійності останніх і тому сприяє підвищенню якості знань студентів на всіх етапах навчального процесу.

О. М. ВОЛКОВА, асистент кафедри історії економічних учень і економічної історії КНЕУ

ФОРМУВАННЯ ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО РІВНЯ В ПРОЦЕСІ

САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

На сучасному етапі розвитку вищої економічної освіти в нашому університеті актуальним стає питання про навчальні інновації та їхній вплив на якість університетської освіти. Серед навчальних інновацій одним із пріоритетних є нова система контролю знань і самостійна робота студентів. Якість історико-економічної освіти залежить від багатьох чинників і в тому числі від формування університетського рівня знань у процесі самостійної роботи студентів.

Під університетським рівнем знань студентів розуміємо формування у них знань наукового рівня: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, робити свої власні висновки та уміти доводити їх, узагальнювати, бачити тенденції та закономірності розвитку і т. ін. Тому самостійна робота має низку особливостей, серед яких: характер завдань для самостійної роботи, запропонований викладачем, і рівень опрацювання їх студентами мають бути направлені на формування таких знань, які ми відносимо до університетських.

Відправною точкою в організації самостійної роботи є належне розуміння студентом предмета дисципліни. Перед викладачем постає завдання навчити бачити предмет дисципліни у кожній темі, тобто навчити студентів формувати «матрицю», яка дасть можливість вкласти в певний малюнок інформацію, яку отримують студенти під час самостійного опрацювання матеріалу. До формування університетського рівня знань щодо дисципліни «Економічна історія» ми можемо віднести: широке панорамне бачення історичних фактів у економічній історії; відбір фактів і подій, що відповідають критерію історичного масштабу; аналіз їх з різних методологічних позицій; знаходження внутрішнього зв'язку між історичними подіями і фактами; уміння проводити аналогію і порівняння історичних фактів із сучасними подіями.

Так, у темі «Становлення та розвиток феодальної системи господарства», яка повністю виноситься на самостійне вивчення, в процесі проведення індивідуальної роботи зі студентами викладач організовує роботу так, щоб студент самостійно сформував свої знання. Під час підготовки індивідуальних завдань (есе, компаративістських досліджень, рефератів і т. ін.) студенти з різних методологічних позицій — формаційної, цивілізаційної парадигм, неокласичних підходів — розглядають певні історичні події і факти.

Наприклад, студенти повинні простежити формування економічного незалежного класу в епоху феодалізму, яке відбувалося поступово від «кулачного права», через створення різного роду корпорацій (цехи, гільдії, союзи і т. ін.) до створення умов для вільної конкурентної діяльності економічних суб'єктів. Це дозволяє також підвести студентів до розуміння наступної теми «Мануфактурний період світової економіки та перехід до індустріального суспільства».

Отже, такий підхід до опрацювання матеріалу дає можливість студентів сформувати

системне бачення історичного розвитку системи господарства, одержати знання університетського рівня.

Т. А. ГУЗІК, канд. пед. наук, зав. кафедри іноземних мов фінансово-економічного факультету КНЕУ

ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У ЕКОНОМІЧНИХ ВУЗАХ

Уся історія педагогічної думки з часів значно давніших, ніж Стародавня Греція, від розпочатого Я. А. Коменським періоду становлення діючих нині стрижневих педагогічних конструктів і аж до кінця XX ст. — це історія розвитку двох взаємозв'язаних іпостасей теорії та практики педагогіки: виховання та навчання (дидактики). Спрямованість нашої цивілізації на розвиток інтелекту, а звідси — і широкомасштабна підтримка дидактичної іпостасі все ж таки не змогли порушити сутність ставлення до педагогіки насамперед як до науки про виховання. У розпалі вирішення глобальних дидактичних проблем виховні завдання все ще перетворюються у деякий умоглядний фон, за своєю суттю безправний і безголосий, позбавлений дієвості.

Уважаємо, що до виховання слід повернутися обличчям і згадати, що без копіткої праці не створити надійного базису педагогіки вищої школи. Вирішення виховних завдань стає можливим тільки за умови їх **санкціонування**.

Ми повинні усвідомити цілісність педагогіки, пам'ятаючи, що педагогіка зможе стати дійсно дієвою лише тоді, коли дидактика буде працювати у «гравітаційному полі» моральних ідей.

На жаль, наразі ще не створено концепцію виховання молодих громадян України, і нам важко розраховувати на не декларативне, а на позитивно-дійове ставлення до духовно-моральних проблем. До того ж, на наш погляд, це пов'язано ще й з невіджимими карикатурними уявленнями, згідно з якими етичні питання «відводять», «відволікають», «відривають» від значно більш «реальних» практично-соціальних завдань, а саме: економічних, правових, політичних.

Ця карикатура не просто смішна. В економічному вузі вона і страшна, бо при такому стані справ вона буде підживлювати виключно економічну мотивацію за рахунок моральної. Звести моральність до економіки — означає поставити під загрозу всю культуру. На такому духовному фундаменті суспільне здоров'я та стабільність неможливі.

Сьогодні, на наш погляд, існує тенденція до сприйняття особистості як неабиякої